

Маргарита МАЙОРЕНКО, юрист

НОВИЙ ЗАКОН ПРО СІЛЬГОСПКООПЕРАЦІЮ: ВИВЧАЄМО РАЗОМ

Із цієї статті ви дізнаєтеся: з 15.08.20 р. набув чинності Закон від 21.07.20 р. № 819-ІХ «Про сільськогосподарську кооперацію» (далі – Закон № 819), який уводиться в дію з 15.11.20 р. Із цієї дати втраатить чинність аналогічний Закон від 17.07.97 р. № 469/97-ВР (далі – Закон № 469). У статті ми розповімо, що ж зміниться після введення в дію Закону № 819 для існуючих виробничих та обслуговуючих кооперативів і в якому порядку будуть створюватися нові сільськогосподарські кооперативи.

Що зміниться після введення в дію Закону № 819

Основна мета Закону № 819 – відмова від поділу сільгоспкооперативів за типами на виробничі та обслуговуючі. Тепер члени (засновники) сільгоспкооперативу мають право самостійно обирати види діяльності. Це може бути багатофункціональний, перероблювальний, виробничий або обслуговуючий сільськогосподарський кооператив. Також кооператив може займатися діяльністю з метою отримання прибутку або без такого. Зупинимося на цьому докладніше.

? Чи потрібно існуючим виробничим та обслуговуючим кооперативам проходити процедуру перереєстрації у зв'язку з набуттям чинності Закону № 819?

Так, потрібно. Як ми вже зазначили, Законом № 819 передбачена тільки одна організаційно-правова форма – сільськогосподарський кооператив. Нині діючі виробничі та обслуговуючі кооперативи повинні перереєструватися протягом **3 років** із дня набуття чинності Закону № 819 (до 15.11.23 р.). При цьому вони зберігають усі свої права та обов'язки, надані їм Законом від 10.07.03 р. № 1087-ІV «Про кооперацію» і Законом № 469 на день набуття чинності цього Закону до моменту їх перереєстрації.

Важливий нюанс: на сьогодні обслуговуючий кооператив може бути виключно неприбутковою організацією (ст. 9 Закону № 469). Закон № 819 скасовує таке обмеження. Це значить, що обслуговуючий кооператив може перереєструватися в сільськогосподарський і стати прибутковою організацією. Зробити це можна вже після 15.11.20 р.

? Якими видами діяльності може займатися сільгоспкооператив?

До основних видів діяльності сільгоспкооперативу віднесені (ст. 5 Закону № 819):

- виробництво;
- перероблення;
- заготівля;
- закупівля;
- зберігання;
- збут;
- продаж сільськогосподарської продукції;
- постачання засобів виробництва та матеріально-технічних ресурсів;
- інші види сервісного обслуговування членів кооперативу, у тому числі надання технологічних, транспортних, меліоративних, ремонтних, будівельних послуг, послуг із ветеринарного обслуговування тварин і племінної роботі, із бухгалтерського обліку та аудиту, науково-консультаційного обслуговування.

Зверніть увагу: сільгоспкооператив може провадити один або декілька видів діяльності, причому або з метою отримання прибутку, або без такого.

У яких випадках сільгоспкооператив вважається неприбутковою організацією?

Згідно із ч. 4 ст. 5 Закону № 819 сільськогосподарський кооператив провадить діяльність без цілі отримання прибутку, є неприбутковою організацією, якщо його діяльність відповідає сукупності таких ознак:

- кооператив не здійснює виробництво сільгосппродукції та надає послуги виключно своїм членам;
- кооператив не придбаває права власності на сільгосппродукцію, вироблену, вирощену, відгодовану, виловлену або зібрану (заготовлену) його членами – виробниками даної продукції, які при цьому є її власниками;
- кооператив відповідає вимогам, установленим пп. 133.4.1 ПК для неприбуткових організацій.

Яким вимогам повинен відповідати сільгоспкооператив, який провадить діяльність із метою отримання прибутку?

Такий кооператив може надавати послуги, унести правочини, у тому числі із закупівлі сільськогосподарської продукції, постачання засобів виробництва та матеріально-технічних ресурсів, з особами, які не є членами або асоційованими членами сільгоспкооперативу. Однак це можливо тільки за умови, що сумарна вартість таких послуг та операцій не перевищує **20 % виручки кооперативу за рік** (ч. 5 ст. 5 Закону № 819).

Порядок створення сільгоспкооперативу

Порядок створення такого кооперативу прописано в ст. 6 Закону № 819. Сільгоспкооператив утворюється **за рішенням установчих зборів** його членів, яке оформляється з урахуванням вимог ч. 4–6, 8 зазначеної статті. Сільськогосподарський кооператив може бути створений шляхом реорганізації (злиття, поділу, виділення) іншого сільгоспкооперативу.

Протягом якого строку необхідно провести процедуру держреєстрації кооперативу?

Сільгоспкооператив підлягає держреєстрації в порядку, установленому Законом від 15.05.03 р.

№ 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і громадських формувань». Кооператив слід зареєструвати протягом **60 днів** із дня проведення установчих зборів. Якщо цей строк пропущено, то кооператив не вважається створеним.

Хто може бути засновником сільгоспкооперативу?

Засновниками сільськогосподарського кооперативу можуть бути юридичні та/або фізичні особи, які досягли 16 років. Юрособа діє в сільгоспкооперативі через свого вповноваженого представника. Кооператив створюється не менш ніж **трьома засновниками**. Для порівняння: Законом № 469 мінімальна кількість засновників не була встановлена.

Сільгоспкооператив зобов'язаний вести облік своїх членів і видати кожному з них посвідчення про членство. У посвідченні наводяться відомості про члена кооперативу, розміри внесених ним вступного внеску та вкладу, а також інша інформація, передбачена статутом відповідного кооперативу.

На підставі якого установчого документа діє сільгоспкооператив?

Установчим документом сільгоспкооперативу є **статут**. Відомості, які треба вносити до статуту, передбачені в ст. 8 Закону № 819. Зміни до статуту приймаються загальними зборами членів кооперативу та підлягають держреєстрації протягом **30 днів** із дня їх прийняття.

Важливо: виробничі та обслуговуючі кооперативи повинні привести свій статут у відповідність із положеннями Закону № 819 до 15.11.23 р. До внесення змін до статуту положення статутів таких кооперативів, які не відповідають вимогам Закону № 819, діють у частині, що відповідає законодавству, яке діє до дня набуття чинності даного Закону.

Органи управління сільгоспкооперативу

Органами управління сільгоспкооперативу є (ст. 15 Закону № 819):

- вищий орган управління – загальні збори сільгоспкооперативу;
- виконавчий орган – правління кооперативу, яке очолює його голова;

- орган контролю – ревізійна комісія;
- інші органи управління сільгоспкооперативу. **Увага!** Кооператив може приймати рішення щодо створення наглядової ради та інших органів кооперативу за участю членів, осіб, які не є членами такого кооперативу, і залучених експертів у порядку, передбаченому статутом кооперативу.

Майте на увазі! У сільгоспкооперативі, до складу якого входить менше 20 членів, функції правління кооперативу можуть бути покладені загальними зборами на одноособовий виконавчий орган – голову кооперативу, а функції ревізійної комісії – на одноособовий орган контролю – ревізора.

Майно сільгоспкооперативу

Джерелами формування майна сільгоспкооперативу, сільськогосподарського кооперативного об'єднання є (ст. 20 Закону № 819):

- вступні внески та вклади (у т. ч. додаткові внески);
- членські та цільові внески його членів;
- кошти, що надходять від провадження господарської діяльності кооперативу, кооперативного об'єднання;
- кошти, що надходять від провадження господарської діяльності створених кооперативом підприємств, установ, організацій, сільськогосподарських кооперативних об'єднань, учасником яких він є;
- кошти, отримані як державна фінансова підтримка відповідно до Закону від 24.06.04 р. № 1877-IV «Про державну підтримку сільського господарства України»;
- грошові та майнові пожертвування, благодійні внески, гранти, гуманітарна допомога, безплатна технічна допомога юридичних і фізичних осіб, у тому числі іноземних;

- інші надходження, не заборонені законодавством.

? Чи встановлені розмір та строк передання внеску до статутного капіталу?

Ні, ні в Законі № 819, ні в інших нормативно-правових актах не прописано мінімальні/максимальні розміри внесків, а також строки їх передання до статутного капіталу. Цей момент необхідно детально прописати в статуті кооперативу (ч. 3 ст. 12 Закону № 819).

? У якому порядку виплачуються дивіденди членам сільгоспкооперативу?

Дивіденди можуть виплачуватися в грошовій формі, товарами, цінними паперами, у формі збільшення частки та в інших формах, передбачених статутом відповідного кооперативу.

Рішення про виплату дивідендів приймається загальними зборами сільгоспкооперативу. Загальна сума дивідендів не може перевищувати 80 % фінансового результату (прибутку), що залишається після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, установлених законом, до розподілу.

До відома: у сільгоспкооперативі, який діє без мети отримання прибутку, виплата дивідендів не здійснюється.

Об'єднання сільгоспкооперативів

Сільгоспкооперативи можуть створювати сільськогосподарські кооперативні об'єднання, які, у свою чергу, можуть бути засновниками та членами інших таких об'єднань. Сільськогосподарські кооперативи та сільськогосподарські кооперативні об'єднання також можуть бути засновниками та членами інших компаній або їх об'єднань, утворених відповідно до закону (ст. 28 Закону № 819).

ВИСНОВКИ

З 15.11.20 р. вводить в дію Закон № 819, яким не передбачено поділу сільгоспкооперативів за типами на виробничі та обслуговуючі. Тепер буде діяти тільки одна організаційно-правова форма – сільськогосподарський кооператив. Нинішнім кооперативам необхідно перереєструвати організаційно-правову форму до 15.11.23 р. У подальших наших випусках ми продовжимо розповідати про нюанси діяльності сільгоспкооперативів, передбачених Законом № 819.